ב"ה | ערב שבת־קודש פרשת חיי־שרה | כ"ד במרחשוון ה'תשע"ג | 9.11.12 | גיליון מס' 1349

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

יוצא לאור על־ידי
צעירי־אגודת־חב"ד – המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף־יצחק אהרונוב

האתגר הגדול של הקיום היהודי

הקיום היהודי בעולם הוא בבחינת 'ספינה טובעת', ומחובתנו להציל המוני נפשות יקרות של בני עמנו מגלי הטמיעה וההתבוללות

גיבורי הרוח העומדים בחזית המאבק על הקיום היהודי. התצלום הקבוצתי של השלוחים אשתקד (צילום: ברוך עזאגווי)

אחת השאלות השכיחות ביותר הייתה: "למה הרבי לא בא לארץ". הכול ידעו עד כמה הרבי מעורה בנעשֶׂה בארץ, ועד כמה אכפת לו כל דבר שמתרחש כאן. טבעי שהכול שאלו למה אדם שאוהב כל־כך את ארץ־ישראל אינו עולה אליה.

היו שאף פנו אל הרבי ושאלו אותו ישירות. האלוף (אז) אריאל שרון ביקר אצל הרבי ושאל: "למה לא תאמר 'אחריי' ותבוא לארץ בראש חסידיך?". השיב לו הרבי: "טבעי שאתה, כמפקד, שואל את השאלה הזאת, שכן מפקד בעם־ישראל צריך ללכת בראש חייליו. אבל יש מצב שבו אסור למפקד לקרוא 'אחריי'. למשל, קברניט בספינה טובעת. הוא צריך להציל תחילה את כל הנוסעים ורק אחר־כך הוא רשאי להיכנס אל סירת ההצלה".

סירת ההצלה

התשובה הזאת מעניקה לנו נקודת־מבט שלא תמיד אנו ערים לה. לנו נדמה שהאתגרים גדולים של עם־ישראל הם כאן בארץ, בעוד חוץ־לארץ הוא סיר הבשר, שבו הכול זורם על מי מנוחות. מתברר שהרבי ראה את הדברים אחרת לגמרי. ארץ־ישראל היא 'סירת ההצלה', ואילו 'הספינה הטובעת' היא יהדות העולם.

יש הרבה אתגרים כאן בארץ. גם כאן יש בעיות קשות של העדר חינוך יהודי וזיקה יהודית רופפת. למרבה הצער גדלים בארץ צעירים רבים שאינם מבינים את חשיבות שמירת הזהות היהודית, והם עלולים להתפתות ולשאת בני־זוג לא־יהודים. אבל עם כל הבעיות, הנישואים בארץ רובם ככולם הם בין יהודים.

בעולם הגדול המצב שונה לחלוטין. רוב הצעירים היהודים אינם נישאים לבני־זוג יהודים, וכך אנו מאבדים מדי שנה מאות אלפים מבני עמנו. ילדיהם של רבים מהם כבר לא יהיו יהודים. אחרים, שאימם יהודייה, יגדלו בבית מתבולל, ואין ודאות שיֵדעו כי הם למעשה יהודים.

הקיום היהודי בעולם הוא בבחינת 'ספינה טובעת', והאתגר הגדול המוטל עלינו הוא להציל המוני נפשות יקרות של בני עמנו מגלי הטמיעה וההתבוללות. לתת להם חינוך יהודי, לקרבם אל בית־הכנסת, להעמיק את הזיקה היהודית בנפשם.

הבעת הוקרה

זה האתגר שהטיל הרבי מליובאוויטש על כתפי שליחיו, שאותם שיגר לכל קצווי תבל. הללו נדרשו לוותר על חיים נוחים בקהילה דתית מפנקת, להתמודד עם קשיים עצומים בחינוך ילדיהם, להסתפק במועט, מטעמי כשרות. כל זאת – כדי להציל את ספינת עם־ישראל מטביעה.

הכינוס העולמי השנתי של השלוחים הוא הזדמנות להביע הוקרה למסירות־נפשם ולתרומתם האדירה למען הקיום היהודי. זו גם ההזדמנות לבקש מהקב"ה כי ישלח את משיחו, שיקבץ את נידחינו מארבע כנפות הארץ ויתקיים הייעוד "קהל גדול ישובו הנה", בקרוב ממש.

יש חדש

כינוס השלוחים

השבוע נפתח בחצר הרבי מליובאוויטש בניו־יורק הכינוס העולמי השנתי של שלוחי חב"ד. משתתפים בו יותר משלושת־אלפים שלוחים מרחבי העולם, ובהם כארבע־מאות שלוחים מישראל. ביום שישי בבוקר יעלו כל השלוחים אל הציון של הרבי ויזכירו את שמות בני קהילותיהם לברכה ולהצלחה.

האור של רבקי

ביום שישי זה וביום שישי הבא ייערך מבצע מיוחד בסממה – **האור של רבקי**. כזכור, בראש־חודש כסלו לפני ארבע שנים נרצחו שליחי חב"ד במומבייַ שבהודו הרב גבריאל ורעייתו רבקה הולצברג הי"ד. משפחת **רוזנברג**, הוריה של רבקי, מפיצה באמצעות בתי־חב"ד ברחבי הארץ כמות מיוחדת של נרות שבת, כדי לעודד נשים ובנות להדליק נרות שבת, פעילות שתהיה לעילוי נשמת השלוחים הקדושים.

נסיעה לאוהלים

לקראת יום ההילולא המאתיים של בעל התניא, בכ"ד בטבת, מתארגנת נסיעה קבוצתית לציונו בהאדיטש שבאוקראינה. במסגרת המסע יפקדו גם את ציון הבעש"ט, ויבקרו בציוני המגיד ממזריטש, רבי לוי־יצחק מברדיצ'ב ואדמו"ר האמצעי. טל' 050־4101083.

זמני השבוע

	ירושלים	תל־אביב	חיפה	באר־שבע	אילת	ניו־יורק
כניסת השבת	4:08	4:22	4:12	4:26	4:29	4:25
צאת השבת	5:21	5:22	5:20	5:24	5:24	5:19

המולד: יום רביעי לפנות בוקר, שעה 3, 25 דקות ו־10 חלקים
ראש־חודש כסלו: ביום החמישי

294 בתי־חב"ד לשירותכם
מוקדחב"ד *3770

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר־חב"ד 60840
טל' 072־2770100 • **פקס** 03־9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

בזכות היגיעה

כאשר ביקש אברהם אבינו לקנות מעפרון החיתי את מערת המכפלה, הציע עפרון לתת לו אותה במתנה, אולם אברהם לא הסכים לקבל את המערה בלי תשלום. הוא שילם תמורתה "ארבע־מאות שקל כסף עובר לסוחר", ואז קבר בה את שרה.

טעם ההתעקשות לשלם בעבור המערה הוא, שאברהם לא רצה שתישאר זיקה כלשהי בין בני חת ובין מערת המכפלה. אילו היה מקבל אותה מהם במתנה, הייתה נותרת להם זיקה כלשהי למקום. לכן שילם עבורה בכסף מלא, ובכך ניתק אותה מהם לחלוטין.

מתנה לאדם חשוב

אך עדיין נדרש ביאור: הגמרא אומרת שכאשר אדם חשוב מקבל מתנה, עצם הסכמתו לקבל את המתנה היא בבחינת תשלום. לכן אף־על־פי שקידושין בין איש לאישה תופסים רק אם הגבר נתן כסף (או שווה כסף) לאישה, הרי אם אישה נתנה כסף לאדם חשוב, ותמורת הנאתה מהסכמתו לקבל את המתנה התקדשה לו – מקודשת.

נמצא שהסכמתו של אדם חשוב היא עצמה בבחינת תמורה. והלוא אברהם היה אדם חשוב, וכפי שבני חת עצמם אמרו: "נשיא אלוקים אתה בתוכנו". מדוע אפוא התעקש אברהם לשלם כסף תמורת המערה ולא הסתפק בעצם הסכמתו לקבל את המתנה?

מתוך עבודה

האמת היא שלצורך ניתוק הזיקה בין המערה ובין בני חת היה דיי בעצם הסכמתו של אברהם לקבל את המערה במתנה, אולם אז לא הייתה לאברהם שום הוצאה בעבור זה, ואברהם לא רצה לזכות בדבר בלי שישלם עליו.

ידוע שכל ענייני עבודת ה' צריכים לבוא מתוך עבודה ולא מאליהם, שכן דברים שבאים מאליהם אינם עמידים ואינם בעלי ערך אמיתי. יש צורך בעשייה מצד האדם, ועד לעשייה שהיא בבחינת יגיעה, כלשון חז"ל: "יגעת – ומצאת". לכן אברהם עמד על כך שגם השגת מערת המכפלה תהיה על־ידי תשלום מלא מצידו.

עלייה לנשמה

התנהגותו של אברהם משמשת הוראה לכל יהודי. בכל דבר גשמי בעולם הזה טמון ניצוץ אלוקי, וכאשר יהודי משתמש בדברים הגשמיים לקיום המצוות, הוא גואל את הניצוץ האלוקי, מעלה אותו לקדושה ו'קונה' אותו לנפשו.

אברהם אבינו מלמד אותנו שלא דיי בעצם גאולת הניצוצות, אלא הדבר צריך להיות כרוך ביגיעה ובמאמץ מצד האדם. מבחינת הניצוצות עצמם אין הבדל באיזו דרך התקיימה המצווה, ועל־ידי עצם קיום המצווה – נגאל הניצוץ. אבל מבחינת האדם יש הבדל אם הדבר נעשה מאליו או שבא על־ידי יגיעה. כאשר קיום המצוות בא על־ידי יגיעה, יש בזה מעלה גדולה ביותר, ועל־ידי זה נשמת האדם מתעלה לדרגה גבוהה ועליונה ביותר.

(תורת מנחם כרך כד, עמ' 208)

מן המעיין

שרה אימנו | מאת הרב אליעזר ברוד

עיקר החיים

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, שני חיי שרה" (בראשית כג,א). בזוהר נאמר ש'ויהיו' בגימטרייה שלושים ושבע. לרמז שעיקר חייה של שרה היו שלושים ושבע השנים משנולד לה יצחק, בהיותה בת תשעים, ועד שנפטרה, בגיל מאה ועשרים ושבע.

(לקוטי לוי יצחק)

החיים נמשכים

שם של פרשה בתורה מורה על תוכנה. פרשתנו מדברת על מותה של שרה ומה שאירע לאחר מכן, ומדוע היא נקראת 'חיי שרה'? אלא שחיים אמיתיים הם כאשר הבנים הולכים בדרכי האבות. מאחר שיצחק ורבקה הלכו בדרכה של שרה, נקראת פרשתנו 'חיי שרה'.

(לקוטי שיחות)

חיבור היסודות

"ותמת שרה בקריית ארבע היא חברון בארץ כנען" (בראשית כג,ד). "ותמת שרה" – זה הגוף, "בקריית ארבע" – אלה ארבעת היסודות, אש רוח מים ועפר, המתפרדים בשעת מיתה. "היא חברון" – ארבעת היסודות היו מחוברים בגוף בחייו, "בארץ כנען" – בעולם הזה.

(זוהר)

בשורת העקֵדה

"ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (בראשית כג,ב). נסמכה מיתת שרה לעקֵדת יצחק, לפי שעל־ידי בשורת העקֵדה, שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה ממנה ומתה.

(רש"י)

רגשות סותרים

שרה נתבשרה שתי בשורות זו אחר זו והן עוררו אצלה רגשות הפוכים. תחילה נתבשרה שנזדמן בנה לשחיטה, דבר שגרם לה חרדה וצער עמוקים ביותר, ומיד אחר־כך הודיעו לה שיצחק לא נשחט בפועל, בשורה שגרמה לה עונג ושמחה נעלים ביותר. שרה לא הייתה מסוגלת להכיל את שני הרגשות הסותרים האלה, וזה גרם למיתתה.

(הרבי מליובאוויטש)

מעלת הגוף

בזוהר נאמר שאברהם רומז לנשמה ושרה לגוף. לעתיד לבוא תתגלה מעלת הגוף על הנפש, עד שהנפש תקבל את חיותה על־ידי הגוף. ומאחר שהקב"ה הטעים את האבות מעין עולם הבא (בבא בתרא טז), לכן נאמר לאברהם (הנשמה) "כל אשר תאמר אליך שרה (הגוף) שמע בקולה" (בראשית כא,יד).

(לקוטי שיחות)

אם האומה

שרה היא האישה היחידה שהתורה פירטה את שנות חייה. כי היא הייתה אם האומה, שנאמר "ואל שרה תחוללכם" (ישעיהו נא,ד).

(על־פי הרשב"ם והזוהר)

אמרת השבוע

יום אחרון

רבי שלמה מרדומסק נהג לפרש את הפסוק "ויקם אברהם מעל פני מֵתו", שכל ה'קימה' (שיעור הקומה) של אברהם אבינו נבעה מכך שראה תמיד לנגד עיניו את "פני מתו" – את יום המיתה, ולכן פעל לנצל כל יום ויום במידה המלאה.

ואמנם רבי שלמה נסתלק בשבת־קודש פרשת חיי־שרה (בשנת תרע"א), לאחר שבליל שבת שר בהתלהבות רבה את מזמור 'אשת חיל', וכשהגיע לפסוק "ותשחק ליום אחרון" – חזר עליו בדבקות כמה וכמה פעמים, עד כלות הנפש.

פתגם חסידי

"כבר סיימו את כל ענייני העבודה, ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח־צדקנו – ועכשיו עבודת השליחות היא: להיות מוכנים בפועל לקבלת פני משיח־צדקנו!" (הרבי מליובאוויטש)

הסכם הוא הסכם

מר רוברט חזן הוא כיום בעל מסעדה מצליחה בעיר ליון שבצרפת. לפני כשלושים וחמש שנה היה בעל עסק סיטונאי גדול לטקסטיל. עסקיו התנהלו למישרין והוא ראה הצלחה במעשיו. יום אחד נחתה עליו מהלומה: מכתב מרשות המס בישר לו כי על־פי חישובי הרשות עליו לשלם מס בשיעור שמונה־מאות מיליון פרנק.

האיש חש כי חרב עליו עולמו. זה היה סכום אסטרונומי, ומשמעות הדבר הייתה אחת – פשיטת רגל. הוא ידע כי מאבק בשלטונות המס לא ישתלם לו, אך מניין יוכל לשלם סכום עצום שכזה?

כשנתיים קודם לכן בא לעיר ליון הרב שמואל גורביץ', שליח הרבי מליובאוויטש. בעיר התגוררו כחמישים אלף יהודים, אולם מבחינה רוחנית היה המצב שומם למדיי.

הרב גורביץ' החל לעורר את הזיקה היהודית בקרב יהודי העיר, ואט־אט עלתה מקרב הציבור דרישה לפתיחת גן־ילדים דתי. הדרישה הזאת שימחה מאוד את הרב גורביץ', אך לא היה לו מקור למימון הגן. הוא ניסה לגייס תרומות, אך השיג סכום קטן, שלא אִפשר לו לקבל עליו את המעמסה הכרוכה בהפעלת גן ילדים.

ערב אחד, כאשר הרב גורביץ' סיים למסור אחד משיעוריו הרבים, המתין לו אדם שביקש לשוחח עמו. האיש סיפר כי איש העסקים מר חזן הוא חברו הטוב, וכעת נחתה עליו המהלומה הקשה משלטונות המס. הוא אינו רואה אפשרות לצאת מהסבך בדרך הטבע, ועל כן הוא מבקש לפנות אל הרבי בדחיפות ולבקש ברכה בעבורו.

בליבו של הרב גורביץ' התחוללה התלבטות: מצד אחד, האם ראוי לבקש מהרבי ברכה בעבור אדם שהסתבך עם שלטונות המס? ומצד שני, יש כאן יהודי השרוי בצרה, ומצוות אהבת ישראל מחייבת לעזור לו ככל האפשר.

לפתע נצנץ במוחו רעיון. הוא פנה אל האיש ואמר לו: "שאל את חברך אם הוא מוכן להתחייב, שכאשר יעזור ה' והוא ייחלץ ממצבו, יקבל עליו להחזיק את הגן. אם הוא מוכן לעשות זאת אכתוב לרבי ואבקש ברכה בעבורו".

תשובתו של מר חזן הייתה חיובית, והרב גורביץ' ביקש ממנו שהעניין יישמר בסוד ביניהם. הוא פשוט חשש שמא בעקבות זאת יתחילו לבוא אליו כל מי שהסתבכו עם שלטונות המס...

את בקשתו של איש העסקים העביר הרב גורביץ' למזכירות הרבי. בליבו חשש איך יגיב הרבי על סוג כזה של 'עִסקה'. אך התשובה לא איחרה לבוא: "בדיקת התפילין והמזוזות. אזכיר על הציון".

עם קבלת המענה מהרבי לא היסס האיש לרגע והחליט כי במקום לבדוק את המזוזות הישנות יקנה מיד מזוזות חדשות. הוא ביקש מהרב גורביץ' להביא לו תפילין ומזוזות מהודרות, קבע את המזוזות בפתחי ביתו והתחיל להניח תפילין מדי יום.

חלפו כמה שבועות ונפוצה שמועה כי שלטונות המס החליטו להפחית במחצית את השומה שהוטלה על מר חזן, והקטינו את חובו בארבע־מאות מיליון פרנק. ההפחתה באה בעקבות חישובים חדשים שעשו. לדעת הכול זו הייתה החלטה נדירה מאוד בהתנהלות שלטונות המס בצרפת. עם זה, רשויות המס תבעו ממנו לשלם לאלתר את הסכום שנותר – ארבע־מאות מיליון פרנק.

כאשר שמע זאת הרב גורביץ' החליט לגשת אל האיש. מכיוון שהברכה החלה להתקיים, אמר לו, עליו לקיים את חלקו בהסכם ולהתחיל לשלם את דמי החזקת הגן. אולם לאכזבתו טען האיש כי לא נתן את התחייבותו בתמורה להפחתת החוב אלא כנגד ביטול החוב לגמרי.

הרב גורביץ' חש כי במקום להודות על החסד שנעשה לו, האיש מתנהג כסוחר קשוח. הוא יצא מביתו בהצהירו כי בפעם הבאה לא יבוא עוד לבקשו, אלא מר חזן יחפש אותו.

לא עבר זמן רב ויום שישי אחד, לאחר שהרב גורביץ' חזר אל ביתו אחרי ששהה מחוץ לבית כמה שעות, מסרה לו אשתו כי מר חזן חיפש אותו כמה וכמה פעמים. השבת כבר עמדה להיכנס והרב גורביץ' גם לא ראה סיבה למהר ולהתקשר אל האיש.

מיד בצאת השבת צלצל הטלפון בביתו. מעברו השני הקו של היה מר חזן, והוא ביקש בהתרגשות מהרב גורביץ' לבוא אל ביתו בדחיפות.

הרב גורביץ' מצא את המשפחה כולה שרויה בהתרגשות בלתי־רגילה. ביד רועדת הוציא מר חזן מתוך מגֵרת שולחנו מכתב חדש שקיבל בערב שבת משלטונות המס. במכתב נכתב כי לאחר בדיקה התברר שחישובי המס שנעשו לו היו מוטעים, ובעקבות זאת החוב כולו בטל ומבוטל. יתרה מזו, הבדיקה העלתה כי בעצם מגיע לו החזר של סכום נכבד.

עתה הצהיר מר חזן כי יקיים עד תום את הבטחתו. בעקבות המעשה שינתה המשפחה כולה את אורח חייה, והחלה לשמור מצוות, ומר חזן סייע רבות להתפתחות ענייני היהדות בעיר.

במרוצת השנים האלה נוצרה בליון קהילה יהודית גדולה המנהלת חיי תורה ומצוות מלאים. גן הילדים, שלא היה מקור למימונו, צמח לבית־ספר שבו מקבלים חינוך יהודי שש־מאות ילדים. כוחה של ברכה.

לומדים גאולה

מאת מנחם ברוד

השפעה על העולם

בסוף הלכות מלכים, כאשר הרמב"ם מתאר את ימות המשיח, הוא כותב: "לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בעכו"ם, ולא כדי שינַשאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה".

למקרא הדברים מתעוררת שאלה פשוטה: הרמב"ם מדבר כאן על "החכמים והנביאים". וכי יעלה על הדעת שזו תהיה משאת־נפשם של אנשים נעלים כמו חכמים ונביאים?! הלוא אפילו אם נשאל את חכמי אומות העולם מהי שאיפתם ומשאת־נפשם הגדולה, לא ישיבו שהם מבקשים לשלוט על העולם ושינַשאו אותם העמים האחרים. על־אחת־כמה־וכמה החכמים והנביאים בעם־ישראל. מדוע אפוא צריך הרמב"ם לשלול מחשבה כזאת?

שתי דרכי השפעה

הרבי מליובאוויטש (לקוטי שיחות כרך לה, עמ' 98) מסביר שהרמב"ם לא בא לשלול מחשבה שהחכמים והנביאים ביקשו סתם לשלוט על העולם, אלא היה אפשר לחשוב שהם משתוקקים לימות המשיח כדי שיוכלו להשליט בעולם את האמונה בקב"ה ולהביא ש"כל בני בשר יקראו בשמך". על כך הוא אומר שלא זו משאת־נפשם, אלא השאיפה היא שההשפעה על אומות העולם תבוא מאליה, ולא שיצטרכו להשליט אותה על העמים.

יש שתי דרכים להביא את אומות העולם לידי הכרה בקב"ה: האחת, על־ידי השלטת האמת האלוקית על העולם, אם בכפיית האמת על האנושות אם בהנחלת ההכרה הזאת על־ידי הסברה. דרך שנייה היא, שעם־ישראל אינו עושה דבר, אלא עוסק "בתורה וחכמתה", והאור האלוקי מאיר מעצמו על העולם ומביא אותו לידי הכרה בקב"ה.

שתי דרכי הפעולה האלה מרומזות בסוף פרק יא ובסוף פרק יב של הלכות מלכים. בסוף פרק י"א הרמב"ם כותב שהמשיח "יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד". כאן יש פעולה ישירה של השפעה על העולם והבאתו לידי תיקון. לעומת זה, בסוף פרק יב הוא כותב: "ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות... ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד". כאן לא מוזכרת פעילות כלשהי של המשיח או של עם־ישראל, אלא זו תהיה מציאות העולם בימות המשיח, מהשפעת האור האלוקי שיאיר באותם ימים.

על כך אומר הרמב"ם שההשתוקקות של "החכמים והנביאים" לימות המשיח אינה לדרך הפעולה הראשונה, של השלטת האמת האלוקית על העולם, אלא למצב שבו בני־ישראל "יהיו פנויין בתורה וחכמתה", וממילא העולם כולו יתנהל כפי האמת ויעבוד את ה'.

ניסים בעולם

על־פי זה הרבי מסביר מדוע כאשר ילדה שרה את יצחק אירעו עוד ניסים של פקידת עקרות, ריפוי חולים ועוד. על הפסוק "ותאמר שרה צחוק עשה לי אלוקים, כל השומע יצחק לי", מפרש רש"י: "הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום, הרבה תפילות נענו עמה, ורב שחוק היה בעולם". והלוא הקב"ה אינו עושה ניסים בלי צורך, ומה הצורך בכל הניסים האלה?

אלא שכדי שבני־ישראל יוכלו לפעול על אומות העולם נדרשה פעולה מיוחדת של הקב"ה שגם האומות ירגישו שעיקר מציאותו של העולם, ובכלל זה מציאותם של 'בני נח', היא עם־ישראל. לידת יצחק לא הייתה נס פרטי שנעשה לאברהם ושרה, אלא זה נס כללי. כדי שתהיה לידת יצחק נעשו אברהם ושרה "אב לכל העולם" ו"שרה על כול" – וממילא כשאירע הנס הוא חדר ופעל בעולם כולו ונשתנו סדרי בראשית (גם אצל אומות העולם).

וכך גם בזמן הגאולה, הגילוי האלוקי לעם־ישראל יהיה בתכלית השלמות, והוא ישפיע ממילא על עמים רבים, עד למצב של "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

שַׁמש המערה

"כולנו בני אברהם". נוימן בעבודתו במערה

שני החיילים שעמדו בכניסה למערת המכפלה חזרו מפעילות־שטח אינטנסיבית בחברון. זה היה יום גשום וכתמי בוץ נשארו על מדיהם. איש־דת מוסלמי שבא למערה הביט על בגדיהם המלוכלכים של החיילים וצעק לעברם: "זה מקום קדוש".

בדיוק באותו רגע עבר במקום הראשון־לציון רבי מרדכי אליהו ושמע את הצעקות לעבר החיילים. הוא פנה אל איש־הדת המוסלמי ואמר בטון תקיף: "בן המלך, גם אם יבוא מוכתם בבוץ, תמיד יתקבל באהבה בבית המלך". המוסלמי שתק והלך. החיילים חייכו. הם לא חלמו על תשובה קולעת מזו.

להרגיש בבית

את הסיפור הזה שמע גבאי מערת המכפלה, הרב **חיים נוימן** (40), מהרב אליהו בעצמו. נוימן מספר כיצד החל בעבודתו הייחודית: "חמי, הרב **יאיר אוריאל**, ממקימי היישוב היהודי בחברון, שימש גבאי המערה שנים רבות. לאחר שנפטר הציעו לי למלא את מקומו". נוימן קיבל את ההצעה בשמחה.

"מערת המכפלה היא למעשה כמו הכותל המערבי", מסביר נוימן את עבודתו. "יש פה מנייני תפילה במשך כל היום, וצריך גבאי שיהיה אחראי לסדר. המטרה שלי לדאוג שכל אורח ירגיש שבא לבית הוריו, כפשוטו. ככלות הכול, כולנו ילדיהם של האבות והאימהות".

המשכיות עם־ישראל

בשבת לך־לך, לפני כשבועיים, נערכה ברית מילה במערת המכפלה. "רגע מרגש היה כשהוכרז 'וייקרא שמו בישראל – אברהם'. פתאום אתה קולט את העוצמות של עם־ישראל", הוא אומר בקול נלהב. "זה עתה קראנו את הפרשה המספרת על ברית המילה שנצטווה בה אברהם אבינו, וכעבור יותר משלושת־אלפים שנה תינוק יהודי נקרא אברהם, במערת המכפלה. יש לך רגע גדול מזה?!".

במרוצת שש שנות עבודתו במערה, בין גרירת הכיסאות וסידור הסידורים, נחשף נוימן לסיפורים מרגשים: "ראיתי יהודים שבעקבות תפילה במערה ראו ישועות ומופתים גדולים. המערה היא פתח התפילות של עם־ישראל. כאן אפשר להתפלל בלי 'מגבלת אשראי'".

השבת העמוסה ביותר

שבת פרשת חיי־שרה היא העמוסה ביותר במהלך השנה. "צפויים להגיע יותר מעשרים אלף מבקרים, שיתארחו בכל מקום אפשרי. מקצתם לנים בבתים, ואחרים באוהלים שמוקמים לצורך זה", הוא מספר. נוימן מבקש לציין את פעילות חב"ד בחברון, על־ידי השליח הרב **דני כהן**. "הפעילות שלו גדלה והולכת. השנה הוא ארגן 'הקפות שניות' בפעם הראשונה ב'אולם יצחק'. אלפים באו לרקוד עם התורה במערה".

החלק המתסכל בעבודתו הוא ההתייחסות של הרשויות. "לפעמים עצוב לראות איך הממשלה שלנו מתייחסת למערת המכפלה, ממש כמו אל בן חורג", הוא אומר בעצב. "בעקבות היחס הזה הערבים מרגישים כאן בעלי־בית ומשפילים יהודים. הגיע הזמן לשנות את המצב".

שאלות על קביעת מזוזה

שאלה: לאחר הורדת המזוזות לבדיקה, כמה זמן אפשר להשאיר את הבית בלי מזוזה?

תשובה: רצוי שבודקי מזוזות יחזיקו ברשותם מזוזות להשאלה כדי שפתחי הבית לא יישארו בלי מזוזות בזמן הבדיקה. אם לא עשו כן, ונותר אפילו פתח אחד בלי מזוזה – יש לסיים בהקדם את הבדיקה והקביעה מחדש (בארץ ישראל אין המתנה של שלושים יום בשום מקרה). לכן יש המעדיפים למסור מזוזות לבדיקה דווקא אחרי החגים ולא בחודש אלול, מפני הלחץ הגדול על סופרי סת"ם בחודש הזה.

שאלה: כשקובעים מזוזה אצל מישהו אחר ובני הבית אינם יכולים לברך, האם מברכים כרגיל או שמשנים את הנוסח ל'על קביעת מזוזה'?

תשובה: כן דעת הרמב"ם ועוד פוסקים, אבל למעשה בהרבה מקהילות ישראל מברכים כרגיל (בדיעבד, בכל לשון שבירכו יוצאים ידי חובה).

שאלה: על מזוזה בחדר נטול דלת – מברכים?

תשובה: קובעים בלי ברכה.

שאלה: האם חדר כביסה או מחסן שאין בו 2X2 מטר חייב במזוזה?

תשובה: אם החדר ראוי לשימוש הנעשֶׂה בו, והדרך לנהוג כך, יש לקבוע בו מזוזה בלי ברכה. אם נכנסים ממנו לחדר רגיל, החייב במזוזה – יש לקבוע את המזוזה בכניסה לחדר הגדול.

שאלה: האם מברכים על קביעת מזוזה בחנויות, בבתי־ספר ובגני־ילדים?

תשובה: קובעים בלי ברכה (במוסדות חינוך יש עניין מיוחד לקבוע מזוזה בכל פתח, הן מפני השמירה הנחוצה הן כדי להרגיל את הילדים שכל פתח חייב במזוזה).

מקורות: רמב"ם הל' ברכות פי"א הי"ג. שו"ע יו"ד סי' רפו סי"ג וסט"ו, רפט ס"א, נו"כ ושכל טוב (סי' רפו ס"ק קסג, קפא, קצט־ר וסי' רפט ס"ק מב־מג וש"נ). שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סי' תלב ס"ד.